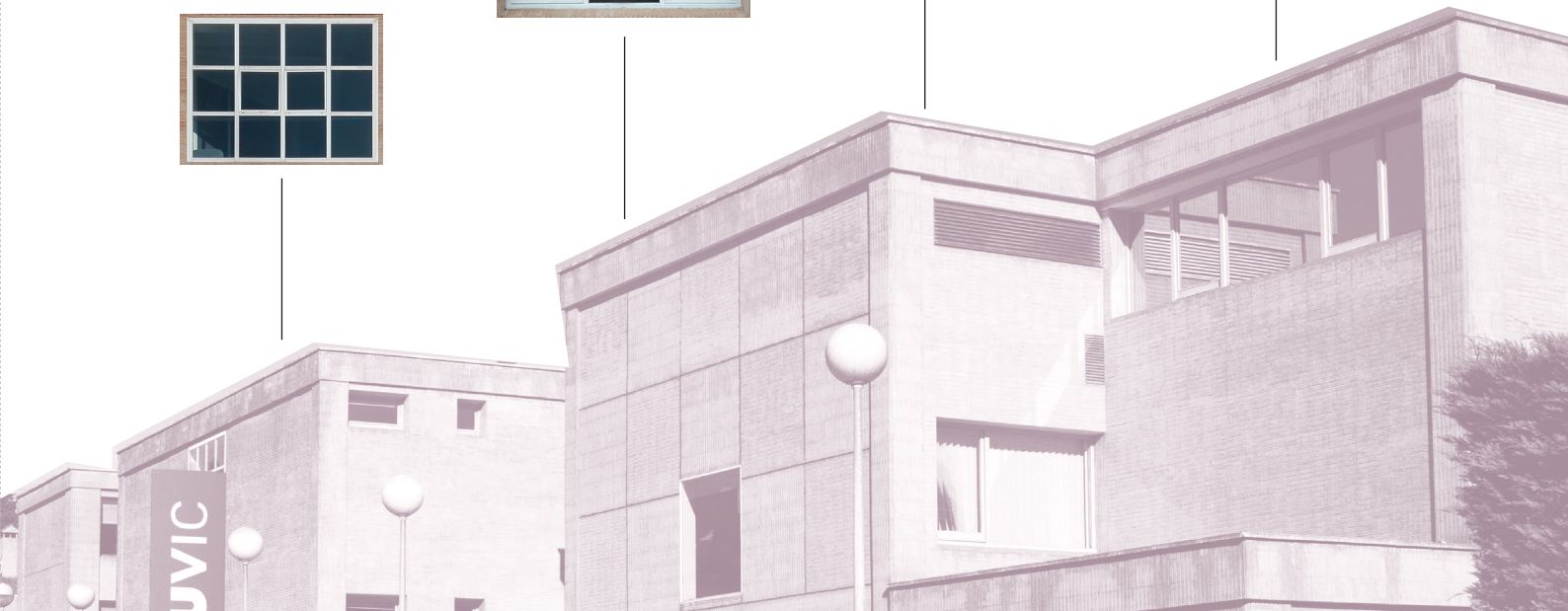
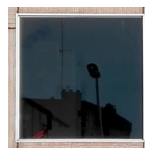

Memòria
democràtica,
educació i
universitat

Memòria democràtica, educació i universitat

Mestres

Projecte:

MeDEp. La memòria democràtica a través d'investigar l'experiència educativa. De la proposta a la formació d'actuació en la formació universitària a potenciar la memòria en centres educatius (MEM200/20/000019).

Professorat:

Josep Casanovas (coordinador), Xavier Capdevila, Isabel Carrillo, Raquel Cercós, Eulàlia Collelldemont, Núria Padrós i Núria Simó.

Estudiants dels graus en Mestre de la UVic-UCC:

Arnau Àlvarez, Rebeca Anton, Mireia Armengol, Víctor Arrabal, Elisabet Ausió, David Avilés, Àlex Bañeres, Jordi Bartrons, Sandra Bermejo, Joan Bertrons, Aitana Bitria, Amit Kumar, Anna Bosch, Pol Caballero, Mireia Caixàs, Alba Yuwei Camarells, Andrea Campobadal, Mireia Cardona, Meritxell Coll, Núria Coma, Júlia Comellas, Aline Cros, Maria Cruz, Nil Duro, Martina Fabregó, Laura Fusté, Mireia García, Núria García, Joana Maria Garrido, Lluna Gascó, Marta Gimeno, David González, Ayya Grabulosa, Mauro Heredia, Kevin López, Elisenda Luna, Aina Macià, Eric Martínez, Anna Martínez, Queralt Mas, Soulimane Masmoudi, Aina Maymó, Marta Masaguer, Javier Miguel, Alba Minguell, Mariona Minobas, Sebastian Marius Moraru, Gerard Mir, Núria Moreno, Martí Ninou, Carla Ordóñez, Marta Parés, Allen Peralta, Júlia Perelló, Adrià Pérez, Raquel Petit, Thaís Piqué, Anna Planas, Queralt Ponsatí, Mireia Pou, Carla Ramírez, Laura Ramiro, Marta Ramiro, Júlia Ribera, Marina Ridaó, Marina Roca, Eric Rodríguez, Esther Roig, Joan Roure, Vicenç Ruaix, Queralt Rubio, Marta Sagués, Martí Sala, Laura Sánchez, Isolda Serena, Marta Solà, Núria Soler, Marta Sopena, Berta Suárez, Aura Subirà, Jordi Tormo, Laura Torruella, Gemma Tobarra, Tamara Trindade, Clara Valls, Alex Vázquez, Adriana Vidal, Genís Vidal, Ares Vigatà, Cesc Vila, Neida Vila, Nil Vilaplana, Cristina Voz i Xavier Zorrilla.

2021 Servei de Publicacions de la UVic-UCC

Impressió: Impremta Mater

ISBN: 978-84-124050-0-2

Índex

6	Montserrat Benlloch i Burrull	24	Miquel Pérez i Mas
8	Maria Carme Bernal i Creus	26	Pere Pujolàs i Maset
10	Jaume Carbonés i López	28	Núria Quadrada i Damont
12	Francesc Codina i Valls	30	Maria Teresa Pujol i Mongay
14	Providència Dauí i Moreso	32	Robert Ruiz i Bel
16	Assumpta Fargas i Riera	34	Ricard Torrents i Bertrana
18	Maria Teresa Feu i Vidal	36	Llorenç Soldevila i Balart
20	Montserrat Moix i Puig	38	Josep Tió i Casacuberta
22	Imma Ollich i Castanyer	40	Montserrat Vall i Mayans

Aquest llibre conté els resums de les històries de vida realitzades per estudiants dels graus en Mestre de la UVic-UCC el curs 2020-2021. És la continuació d'un primer volum on hi ha els treballs d'estudiants d'Educació Social. En conjunt formen part del projecte Memòria democràtica, educació i universitat, que ha entrevistat a professorat jubilat de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes.

Montserrat Benlloch i Burrull

Va néixer a Barcelona l'any 1948 i poc després marxa a Amèrica. Als 12 anys torna a Barcelona, i viu l'últim any d'escolarització primària en un centre on professors formats en els valors de la República ofereixen una formació més progressista que a la majoria d'escoles de l'època. Va ser quan va arribar a l'institut que va ser més conscient de l'impacte de la dictadura en l'educació.

Un cop finalitzats els estudis secundaris cursa Psicologia a la Universitat de Barcelona. Si bé primerament es vol decantar cap a la psicologia clínica, s'acaba decantant cap a l'àmbit educatiu i evolutiu. És llavors quan, un cop finalitzada la carrera, comença el seu període fent recerca educativa amb un equip a l'Ajuntament de Barcelona, tasca que compagina amb la docència a la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Ramon Llull. Totes aquestes experiències li permeten descobrir la seva passió per la investigació, tot i que la repressió i censura de l'època també impacta en les possibilitats i límits d'aquesta. L'arribada de la transició, però, suposa un canvi important en l'abast de les recerques. També és en aquest moment que ha de deixar la docència a les universitats. Paral·lelament a la seva tasca de recerca en l'aprenentatge i desenvolupament dels infants, inicia la seva relació amb l'Associació de Mestres Rosa Sensat i coneix a

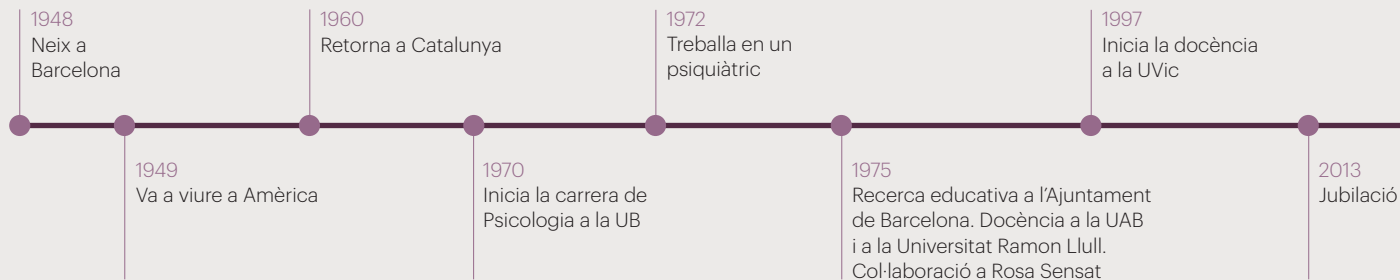

Per fer de mestre, per fer de veritat de mestre, el que s'ha de fer primer de tot és ser un molt, molt bon aprenent. [...]. També s'ha de tenir una curiositat molt àmplia tant amb la ciència com amb la política, com la cultura, com el teatre, com el cine... En aquest sentit ho dic, has de tenir interès per veure com funciona el món, com funciona la vida i després entendre què vol dir l'aprenentatge que no és gens fàcil.

Marta Mata amb la qual va tenir l'oportunitat de treballar en diversos projectes.

L'any 1997 s'incorpora a la Universitat de Vic on imparteix assignatures sobre psicologia del desenvolupament, educativa i construcció del coneixement acadèmic en diferents titulacions mentre continua la recerca en aquests àmbits. El 2013 es jubila, però continua investigant sobre els temes als quals s'ha dedicat durant la seva carrera professional i col·laborant amb l'Associació Rosa Sensat.

[La dictadura] era una cosa horrosa. Molt trista, molt gris... amb molta repressió [...]. Sense llibres ni pel·lícules bones, sense cultura.

Maria Carme Bernal i Creus

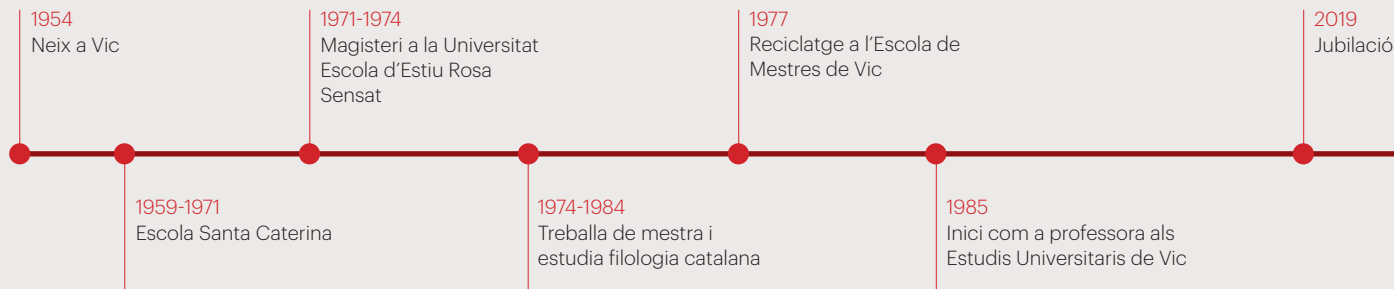
La Maica Bernal va néixer a Vic l'any 1954 en un ambient familiar humil i treballador. De pare tortosí operari d'una fàbrica metal·lúrgica i mare vigatana i modista, la Maica va passar la primera infància a casa, al taller de modistes de la mare, aprenent de les converses, nodrint-se de la “paraula”. Als cinc anys va anar a l'escola de Santa Caterina de Vic i s'hi va estar fins al Batxillerat. Tot i la política castradora de l'escola franquista, la Maica va aconseguir beneficiar-se i trobar el plaer en la literatura, un saber que l'acompanyarà tota la vida. En arribar a l'etapa universitària a l'edat de disset anys, va estudiar dues carreres alhora; Magisteri i Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona. A més va col·laborar en la lluita pel canvi social i democràtic militant al moviment feminista i afiliant-se al PSUC i a l'Associació Catalana de Dones. L'any 1977 a les tardes anava a l'Escola de Mestres de Vic a fer reciclatge en l'ensenyament de la llengua per a mestres. Uns anys més tard, el 1985, va començar a treballar als Estudis Universitaris de Vic a jornada completa mentre assistia als cursos de l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat. La professora Bernal no ha deixat de lluitar pels ideals de l'escola catalana i democràtica, la seva tasca com a docent es complementa amb l'intent de recuperar la memòria literària. Així ha col·laborat en la recuperació dels con-

*Les monges em volien captar
i em volien fer monja a mi.
Però el meu pare va anar a
parlar amb elles un dia i els
va dir que s'havia acabat el
bròquil.*

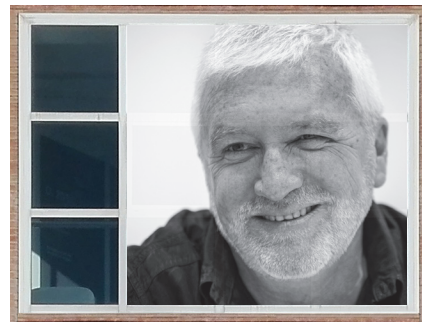
tes infantils que s'han anat transmetent de generació en generació i també a posar en valor la vida de dones que han estat silenciades per la història. Entre les seves darreres obres publicades hi ha els llibres *Plouen poemes* (2017) i *Hi havia una vegada... Els contes de sempre* (2017). L'any 2019 va rebre la condició de professora emèrita de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Jo crec que l'escola deixa una marca dolenta, però també deixa una marca bona. Llavors a mi em van marcar molt en positiu les lectures, sobretot la literatura en general, la literatura castellana, francesa i anglesa.

Jaume Carbonés i López

Va néixer el 1954 a Castellterçol, on va viure amb la seva extensa família. Malgrat viure els primer anys de la seva vida sota la dictadura franquista, va passar una infantesa i adolescència molt tranquil·les, enriquides per la companyia i el coneixement que li aportaven tots els seus familiars, especialment el seu avi republicà, que va estar tancat a la presó. Respecte a la seva educació, en Jaume va començar a anar a l'escola municipal als quatre anys. A partir dels catorze anys va anar a Moià a cursar el batxillerat. Seguidament va fer un any de COU a Barcelona i posteriorment ja va entrar a la Universitat Autònoma de Barcelona a estudiar la llicenciatura de Psicologia. Durant la seva època d'estudiant també treballava fent classes en diferents centres. Un fet remarcable és que tota la seva escolarització va ser en català. Un cop va acabar la carrera va treballar per poc temps a l'Hospital de Sant Joan de Déu a Barcelona i en aquell mateix any va fer el servei militar. Després va treballar com a psicòleg a dos centres de Manlleu, la Salle i l'escola del Carme. Al cap de dos anys de treballar a Manlleu, el 1981 va començar a treballar a l'Escola de Mestres de Vic i a l'Equip d'Atenció Psicopedagògica (EAP) d'Osona, on va desenvolupar la seva tasca professional fins a jubilar-se. A la Universitat va participar en el grup de recerca d'Atenció a la Diversitat (GRAD) i en

Fèiem les classes en català. Només hi havia un dia que el mestre canviava de llengua i pensàvem, què passa? Després ja ho vam entendre, quan canviava al castellà, era perquè el mestre sabia que aquell dia vindria l'inspector.

la creació de la revista *Suports*. Va formar part del Consell d'Experts del Departament d'Ensenyament de la Generalitat que va col·laborar en el Decret 150/2017 de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Després de tota la seva experiència i formació, Jaume Carbonés, doctor en psicologia i psicòleg de l'educació especialitzat en tractament de les alteracions del comportament a l'escola, s'ha consolidat com un dels referents de l'educació inclusiva a Catalunya.

El GRAD va sortir una mica també per la necessitat de dir que la universitat no només és docència, és també recerca i ha de tenir grups de recerca, llavors, es va crear per a la recerca.

Francesc Codina i Valls

Va néixer l'any 1954 a Granollers. La major part de la seva infància va transcórrer a Vic, tot i que va viure a cavall entre la capital osonenca, Granollers i Taradell. Un cop acabada la seva etapa escolar va decidir continuar-se formant fent estudis de batxillerat i posteriorment va anar a la universitat i va estudiar filologia. Durant aquesta etapa va començar a exercir de mestre de català gràcies a la realització d'un curs d'Òmnium Cultural. Cal emfatitzar que Codina va ser escolaritzat en llengua castellana, però tot i així va mostrar un gran interès per la llengua catalana, i és que des de jove va tenir molt clara la seva posició ideològica contra el franquisme. Va formar part de diferents moviments antifranquistes clandestins, va ser un dels impulsors del Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) a Osona. El van detenir dues vegades, una va estar tancat a Vic i l'altre va estar a la comissaria de via Laietana i a la presó Model de Barcelona. El van amnistiar després de la mort de Franco.

Un cop acabada la seva etapa d'estudiant universitari, el 1983 va començar a treballar a l'Escola de Mestres de Vic. La formació de mestres en aquest centre destacava per la importància de la llengua i la didàctica catalana i la renovació pedagògica. Francesc Codina va contribuir a l'elaboració de materials didàctics per a l'ensenyament

El franquisme havia maltractat molt l'escola pública, havia represaliat els mestres. A Vic n'hi havia molt poques, estaven situades a la perifèria i estaven molt deixades i deteriorades.

de la llengua i la literatura. El 2010 va ser elegit degà de la Facultat d'Educació. Durant aquesta etapa, a part de continuar innovant en la docència, en els mètodes i en la formació del professorat, també es van millorar els equipaments i els espais del centre. Actualment és director de la revista de poesia *Reduccions*, president del Patronat d'Estudis Osonencs i col·labora amb la UVic com a professor emèrit. Codina és un apassionat de la llengua i la literatura catalanes, aspecte que ha transmès sempre en la seva feina com a docent. La dedicació a la seva professió ha contribuït a la construcció de la UVic tal com la coneixem avui en dia.

Un any clau va ser 1970, quan hi va haver el judici de Burgos, [...] hi va haver un seguit de protestes i a Vic uns estudiants de l'Institut i del Sant Miquel vam organitzar la primera manifestació política contra el règim.

Providència Daufí i Moreso

Neix a Vic l'any 1940 en el si d'una família originària de Tortosa. Als 6 anys entra a l'escola de les monges Carmelites de la Caritat. Quan acaba la primària, i tot i que el seu desig és fer el batxillerat per poder estudiar Belles Arts, acaba estudiant cursos de comerç.

Arran de diverses vicissituds familiars es veu obligada a posar-se a treballar com a protesista dental. Més endavant, se li presenta l'oportunitat d'oferir classes de dibuix a infants i, juntament amb Pilarín Bayés, funden un centre d'activitats extraescolars amb el nom d'Espurna on aplica les concepcions educatives que sempre ha defensat: els infants no han d'aprendre res imposat pel o per la mestra sinó que el treball educatiu consisteix en extreure el potencial creatiu de cadascú.

Gràcies a aquesta tasca en el centre, l'escola Pare Coll de Vic li ofereix impartir classes de plàstica, malgrat no tenir la titulació de mestra. Amb l'arribada de la transició i els canvis propiciats per la LGE, es troba amb la necessitat d'obtenir el títol i, per aquest motiu realitza les proves per a majors de 25 anys i inicia els estudis a l'Escola de Mestres. Més endavant li demanen que es faci càrrec d'algunes classes de l'àmbit de la plàstica i la seva didàctica. Per tal de poder compaginar millor la feina al Pare Coll i a l'Escola de Mestres decideix deixar la seva tasca a l'Espurna, mentre continua formant-se.

Jo entenia que aprendre és dialogar, és relacionar-se, és estimar-se. Perquè si els nens van a un lloc que no els hi agrada, no aprenen; però la intenció no era que aprenguessin res de mi, sinó que era que ells poguessin treure de si mateixos tot el que portaven a dintre amb confiança.

Al cap d'un temps deixa l'escola Pare Coll per dedicar-se exclusivament a les tasques com a professora de la Facultat d'Educació, on assumirà la coordinació de les pràctiques a les titulacions de mestres. Exerceix aquest encàrrec fins a la seva jubilació l'any 2005, encara que continua col·laborant amb la facultat tutoritzant pràctiques durant alguns cursos més

Els nens tenen el potencial més gran que hi pot haver [...] aquesta afició per ensenyar, ensenyar, sempre ensenyar! Quan ells poden aprendre sense que tu els ensenyis tantes coses. Perquè tu els ensenyes el que vols, i ells aprenen el que ells necessiten aprendre.

Assumpta Fargas i Riera

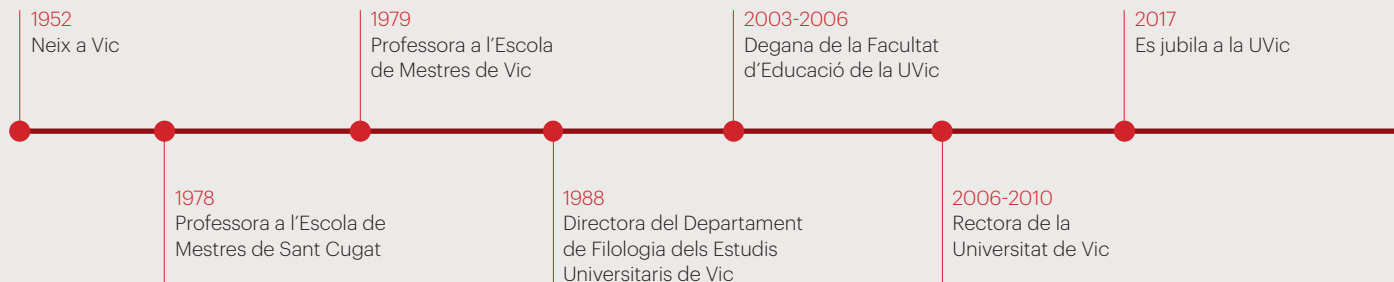
Va néixer a Vic l'any 1952. Sempre ha tingut una especial vocació per la llengua, la cultura catalana i per l'ensenyament. Va iniciar la carrera de Dret, però va deixar aquests estudis per fer la llicenciatura de Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona on, anys després, també es va doctorar. És autora de diferents publicacions didàctiques sobre l'ortografia, la llengua catalana i la comunicació. Al costat de Josep Tió, que considera el seu mestre, va participar en els inicis de l'editorial Eumo. Entre altres, és coautora dels manuals *Pont*, una sèrie de llibres dirigits a l'ensenyament del català a infants no catalanoparlants. També va participar en l'elaboració del primer diccionari escolar en català. Ha col·laborat activament en iniciatives importants per a l'ensenyament de la llengua catalana organitzades des dels Estudis Universitaris de Vic, com els cursos de català per a estrangers o els simposis sobre l'ensenyament del català a no catalanoparlants que van tenir lloc els anys 1981, l'any 1991 i el 2002. De la mà de Josep Tió, el 1978 s'incorporà com a professora de Llengua i didàctica de la llengua a l'Escola de Mestres de Sant Cugat, de la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any següent es vinculava al projecte universitari de Vic, començava a treballar a l'Escola de Mestres d'aquesta ciutat. Amb els anys va ser nomenada degana de la Facultat

*Estimàvem molt el país,
[...] això em va motivar a fer
filologia catalana en unes
condicions molt adverses,
en una època complicada,
quan es va morir Franco, jo
sé que molts companys de
filologia pensàvem que no
ho podríem exercir, perquè
no feien català enlloc, vull dir
que era ben bé una militància
per convenciment.*

d'Educació de la Universitat de Vic i més endavant rectora d'aquesta universitat i una de les primeres dones que assumia aquest tipus de càrrec a Catalunya. Un cop jubilada, continua vinculada a la UVic com a professora emèrita.

El motor de canvi més important contra el silenci i la repressió: l'educació i la recerca.

Maria Teresa Feu i Vidal

Filla de Josep Feu, secretari de l'Ajuntament de Vic, i de Dolors Vidal, que tenia una botiga, va néixer a Sant Julià de Vilatorrada l'any 1948. Va ser alumna de l'Escola Can Maurici Izern a partir de 1951 i de l'escola Pare Coll de Vic. Va viure la seva escolarització molt malament, afirma que "l'escola per mi va ser un infern, un autèntic infern". Tot i això va acabar per fer la carrera de mestra, perquè era uns dels pocs estudis que hi havia a la ciutat de Vic, la seva família no es podia permetre d'enviar-la a Barcelona i, a més, era una carrera que a casa seva trobaven adequada per una noia. Els estudis de mestra la van arribar a apassionar, de petita s'ho havia passat tan malament a l'escola que només tenia ganes de fer una escola diferent. La seva primera feina com a educadora va ser el 1965 en una escola de protecció de menors. El 1966 va començar a treballar com a mestra a l'Escola Andersen, un centre escolar nou de la ciutat de Vic, que malgrat el franquisme practicava una pedagogia renovadora, la coeducació entre nens i nenes i l'ensenyament en català, ben diferent dels centres on ella havia estudiat. Més endavant va fer oposicions per entrar a l'escola pública. Des del 1985 fins a la seva jubilació l'any 2009 va treballar a l'Escola la Montjoia de Sant Bartomeu del Grau, un centre on la Teresa va començar a treballar intensament amb alumnes de famílies que

*[...] a la sala de professors
vam obrir cava i vam brindar
perquè havia mort Franco i
finalment arribava la llibertat.*

provenien de la immigració. A més de les escoles d'educació infantil i primària, des de l'any 1979 la Teresa va ser professora de l'Escola de Mestres de Vic. Va participar també activament en les Escoles d'Estiu de Rosa Sensat i ha elaborat nombrosos materials educatius i didàctics, publicats en revistes com *Aula d'Infantil*, *Guix* i *Perspectiva Escolar*. Amb una llarga trajectòria al darrera, la Teresa Feu és un referent en l'educació infantil en aquest país.

[...] a classe de primer de primària hi havia un cap d'un negre, un cap amb la boca oberta on hi tiràvem diners el dia del Domund, que era el dia dels negres, imagineu-vos la bestiesa, si ara ho féssim..., quan hi penses dius "quin horror!".

Montserrat Moix i Feu

Va néixer a San Salvador, República d'El Salvador, l'any 1946 i hi va viure fins als 12 anys quan la seva família decideix enviar-la, juntament amb el seu germà, a estudiar a Barcelona. Després de completar els seus estudis secundaris en escoles religioses va accedir a la Universitat de Barcelona on va cursar la llicenciatura de Pedagogia.

Comença la seva trajectòria professional donant suport psicopedagògic a alumnes amb dificultats d'aprenentatge, tasca que realitzarà bona part de la seva vida en diversos centres educatius. Després d'aquestes primeres experiències en el camp de l'atenció als infants amb necessitats educatives especials, i juntament amb altres companys i companyes, funden l'escola Arrel a Barcelona, un centre de caràcter cooperatiu en el qual promouen metodologies actives.

També destaca la seva feina sobre l'educació en llenguatge i comunicació audiovisual a l'escola, tema relacionat amb la seva tesi doc-

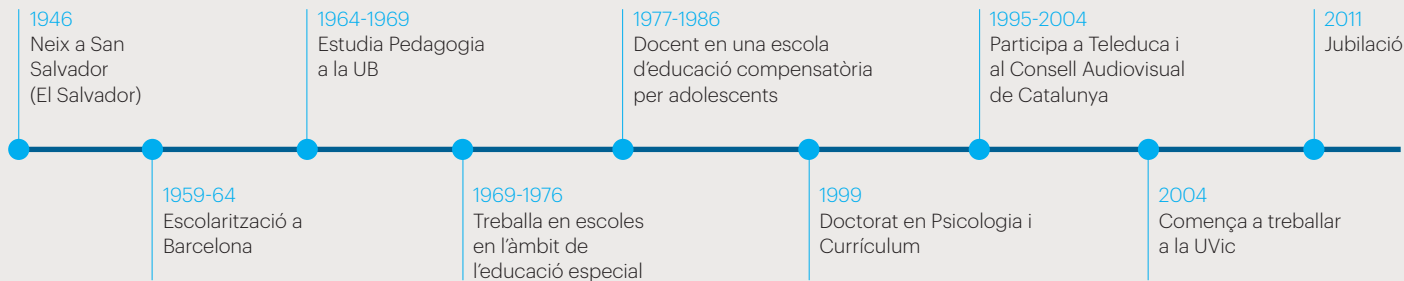

Potser el silenci era la repressió més forta, amb això em vaig emportar algun càstig perquè a mi m'agradava molt dibuixar i de vegades se m'escapava cantar i la monja que ens feia el dibuix era estricta i em feia fora, però són coses molt petites que no tenen importància, bàsicament silenci, això sí que era important.

toral que defensa l'any 1999 a la Universitat Autònoma de Barcelona. D'aquest àmbit destaca la seva feina en la creació de materials per a la formació d'infants i adolescents sobre el llenguatge audiovisual i també l'assessorament a diverses entitats i organismes.

A partir del curs 2004 s'incorpora com a professora a la Universitat de Vic impartint, principalment, matèries relacionades amb la psicologia del desenvolupament i de l'educació. Malgrat que es jubila l'any 2011, ha seguit mantenint la relació amb la universitat gràcies a la seva participació en diferents projectes de recerca, la direcció de tesis doctorals o la col·laboració en el Màster Universitari en Pedagogia Montessori.

El centre d'aquest treball és l'alumne [...]. Per això és el protagonista, és que és el protagonista de la seva vida, i per tant, del seu aprenentatge i nosaltres estem allà com a acompanyants, com a col·laboradors, com a guies, com a constructors perquè construïm amb ell i ens construïm mútuament.

Imma Ollich i Castanyer

Va néixer el 13 de novembre de 1951 a Vic. Va estudiar al col·legi del Pare Coll i a l'Escorial, on considera que va rebre una bona formació en els continguts. Era una nena que estudiava molt, però alhora també era rebel. No va ser fins que va entrar a estudiar a la Universitat que es va adonar de la situació política, també que el paper de la dona era poc valorat. Tot i les dificultats, es va fer un lloc en la docència universitària i la recerca, esdevenint una destacada investigadora en arqueologia medieval. El 1968 va iniciar la carrera de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. Entre els professors que més la van influir hi ha el doctor Riu, amb qui va fer excavacions arqueològiques per Catalunya quan encara era estudiant. També va fer excavacions per Espanya i Europa abans d'acabar els estudis. Acabada ja la carrera, va excavar a Itàlia i Anglaterra, i durant molts anys va estar regularment en contacte amb un grup d'arqueòlegs anglesos. Entre 1982 i 1994 va dirigir les excavacions arqueològiques a la ciutat de Vic. En aquells anys compaginava la docència entre l'Escola Universitària de Vic i la Universitat de Barcelona, per acabar, però, de professora només als estudis d'Història de la Universitat de Barcelona. El jaciment de l'Esquerda a la població de Roda de Ter és on ha realitzat de forma principal la seves recerques arqueològiques, amb un tre-

Jo penso que si tu fas una recerca és per a la gent, és per al poble, no és per a tu i la teva satisfacció personal, que evidentment que t'én dona molta, però per a què et serveix?

ball experimental que ha donat noves perspectives en la història de la Catalunya a l'Edat Mitjana. L'Esquerda ha estat i encara és el seu gran projecte d'investigació, és on s'ha abocat durant molts anys amb un bon equip i d'on ha tret moltes satisfaccions, com la creació del Museu Arqueològic de l'Esquerda.

Recordo córrer com una boja davant dels "grisos" [...] el meu refugi eren moltes vegades les cabines de telèfon. Recordo entrar allà i arraulir-me perquè no em veiessin.

Miquel Pérez i Mas

Va néixer l'any 1954 a Vic. Va estar escolaritzat en dues escoles religioses de la ciutat. Al principi, l'escola era en castellà i seguia la parafernàlia franquista, cada dia cantaven el *Cara al sol* i hissaven la bandera d'Espanya, però al final dels seus estudis al col·legi Sant Miquel tot havia canviat molt "els professors feien tots les classes en català", continuava però essent una escola només per a nois. Als 18 anys se'n va anar a Barcelona a estudiar i es va independitzar de casa seva. Primer a la Universitat de Barcelona va començar uns estudis anomenats el Selectiu de Ciències, però va veure que allò no l'acabava de convèncer i va canviar de carrera, va fer la llicenciatura d'Història de l'Art a la Universitat Autònoma de Barcelona. Estudiant arts s'acostava més a la seva gran passió: el cinema, una afició que havia començat quan era un nen i anava a les sessions de doble pel·lícula dels diumenges a la tarda al cinema l'Atlàntida de Vic. El 1974 va intentar matricular-se a l'Escola Oficial de Cinematografia de Madrid, però no va poder perquè la van tancar. El 1976 va realitzar un curs d'iniciació a la pràctica dels llenguatges audiovisuals a l'Institut del Teatre. L'any 1983 va començar a treballar com a docent a l'Escola de Mestres de Vic, des d'on va viure la creació dels Estudis Universitaris de Vic i la Universitat de Vic. Va col·laborar estretament amb el Ser-

Parlava molt de política amb el meu pare, la meua mare no en volia saber res, però el meu pare sí, constantment. Era una persona antifranquista, va participar en la recuperació de la CNT, perquè el meu pare durant la guerra civil militava al POUM.

vei d'Audiovisuals, va ser el director del Departament d'Expressions i el primer president del Comitè d'Empresa de la Fundació Universitària Balmes. En Miquel ha destacat en el món del cinema com a crític i realitzador de curtmetratges i documentals relacionats amb l'escalada i la muntanya. Va ser el director del CineClub Vic entre l'any 1987 i el 2000. El seu fill Eloi, segueix els passos del seu pare i es dedica també al món del cinema com a actor.

Cada dia, quan arribàvem a l'escola, a les tres de la tarda cantàvem l'himne franquista. Tres nens es col·locaven a davant subjectant la bandera d'Espanya i els altres cantàvem.

Pere Pujolàs i Maset

Pere Pujolàs va néixer el 19 de setembre del 1949 a Vilademuls, un poble del Pla de l'Estany, i va morir a Girona el 28 de juliol del 2015. Era una persona senzilla, propera i implicada en allò que volia aconseguir, sobretot en l'àmbit de la inclusió a les aules ordinàries. Va estudiar al seminari de Girona, va formar part de l'equip de capellans obrers de la parròquia dels Pins de Blanes, però aviat va abandonar el sacerdoci sense deixar mai els moviments cristians de base. En Pere va estudiar pedagogia a la UAB, va fer el màster a la UB i el doctorat a la Universitat de Girona.

En l'àmbit professional, entre els anys 1979-1992 va exercir de mestre en un taller de fusteria a l'institut de formació professional d'Anglès. Seguidament va fer un canvi de rumb i fins al 1998 va ser psicopedagog a l'Equip d'Atenció Psicopedagògica (EAP) de Banyoles. Després va ser assessor de l'EAP i, al capdavall, impulsor de l'educació inclusiva des d'una posició radical com defensaven altres autors destacats com Mounier, Milano o Freire.

L'any 1998 va començar el seu camí a la UVic, on va ser docent i investigador de la Facultat d'Educació. Durant aquesta etapa se li notava molt que no procedia del món universitari, s'implicava molt amb els seus alumnes. Va tenir càrrecs de gestió com a coordinador

*L'escola que no és inclusiva,
no és digna d'anomenar-se
escola.*

*Als últims anys del
franquisme hi havia
moviments educatius molt
crítics, revolucionaris, que
tenien a Paulo Freire com a
referent.*

d'Educació Social, cap d'estudis i degà de la Facultat d'Educació. Conjuntament amb altres professors van crear el GRAD, Grup de Recerca en Atenció a la Diversitat, des d'on va liderar grans projectes de recerca relacionats amb la inclusió educativa. Va ser un dels grans lluitadors per la inclusivitat a la Universitat de Vic i a les escoles ordinàries.

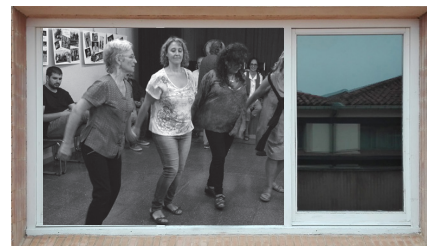
Mounier va exercir una gran influència al nostre país al final de la dictadura franquista entre els intel·lectuals i els militants dels partits d'esquerres, encara clandestins, i de molts moviments educatius.

Núria Quadrada i Damont

Nascuda a Mataró el 1946. Té una trajectòria destacada en el món de les danses tradicionals i una llarga vinculació amb l'educació. De ben petita ja va començar a ballar, influïda per una seva cosina que feia ballet clàssic. D'adolescent va formar part d'un esbart sardanista. El 1963 va començar a estudiar magisteri a l'Escola Normal de Barcelona, encara que no en guarda gaire bon record. Es va decidir per aquests estudis a partir del seu fort vincle amb l'escoltisme i tot el seu entorn. També va fer estudis de jardí d'infants al CICF (Centro de Influencia Católica Femenina) i va ser cofundadora del parvulari Patufet de Mataró. S'ha continuat formant tota la vida. Interessada per la seva llengua materna va estudiar Filologia Catalana a la Universitat Autònoma de Barcelona i, per pal·liar les seves males experiències en la seva formació educativa, va estudiar Pedagogia a la Universitat de les Illes Balears.

La seva trajectòria professional com a docent és molt dilatada, entre altres va treballar a l'Escola de Mestres de Vic i a l'INEF de Barcelona. Una de les seves principals aportacions a l'escola ha estat la rellevància de l'expressió corporal dins de

En aquest país ens ha capat bastant el franquisme. Tanta gimnàstica i tants steps i tant no sé què... La comunicació de ballar no la crees en la gimnàstica, ballant fas treballar tot el cos amb els sentiments, les emocions, les arrels, la cultura, el país, l'aire lliure, el col·lectiu, tots aquests valors que té la dansa no els té la gimnàstica.

l'àrea de l'educació física. El 2019 va rebre la Creu de Sant Jordi en reconeixement a la seva feina de recuperació de balls i danses tradicionals catalanes.

No us puc explicar què era el magisteri [a la Normal de Barcelona], només valia la pena el professor d'ètica i filosofia i la de música, la resta era un desastre.

Maria Teresa Pujol i Mongay

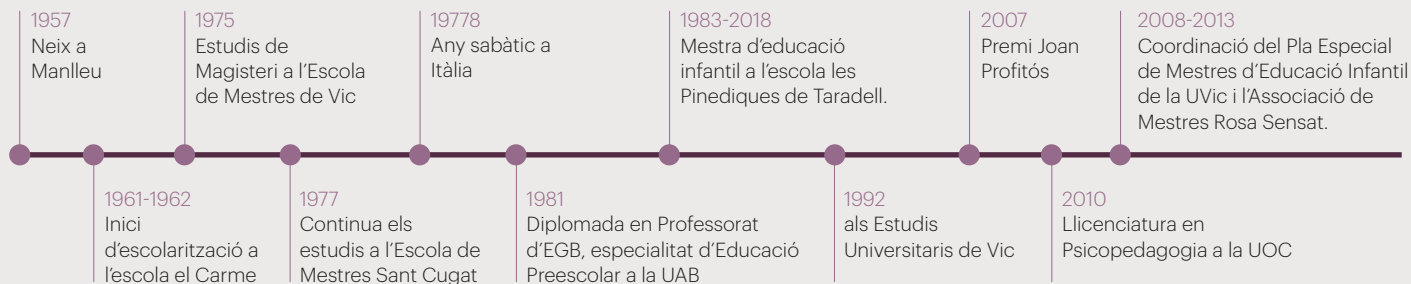
30 Coneguda com a Maite, va néixer el 1957 a Manlleu, en una família de set germans, de la qual ella és filla més gran. Va començar a anar a l'escola de monges de les Carmelites amb quatre o cinc anys. En acabar el preuniversitari es va veure forçada a fer una pausa de dos anys en els seus estudis degut a la malaltia del seu pare. Quan el pare va recuperar la salut, la Maite va voler continuar estudiant i, casualment, durant aquells anys, s'havia creat l'Escola de Mestres de Vic. A causa de la proximitat del centre a la seva residència, va decidir fer la diplomatura en Educació Infantil a Vic. Hi va cursar els dos primers anys, però el darrer curs el va fer a l'Escola de Mestres de Sant Cugat. Seguint una de les seves grans passions, la de conèixer món, el 1978 la Maite va viatjar amb la seva parella a Itàlia, on el pedagog Piero Sacchetto els va trobar feina a les escoles bressol municipals de

Durant el franquisme hi havia molta repressió a tots nivells, hi havia menys alegria. Però vaig tenir la sort de viure en un entorn alternatiu —tot el que és el teixit associatiu de veïnat, d'escoltes, de moviments corals, etc.— que substituïa la misèria política. Més que substituir-la, donaven la possibilitat de poder viure una vida paral·lela, amb més alegria i amb més capacitat d'exercir els drets i d'aprendre altres coses més enllà de les que ensenyava l'escola.

Bolonya. Allà va tenir la seva primera ocupació com a mestra, en una de les escoles italianes pioneres en educació infantil. De tornada a Catalunya va treballar a les escoles Jaume Balmes i Andersen de Vic i, més endavant, a l'Escola les Pinediques de Taradell, on va desenvolupar la major part de la seva tasca professional. Des de l'any 1992 va combinar la seva feina de mestra amb la de professora als estudis de magisteri de la Universitat de Vic, esdevenint així una mestra d'escola en actiu que també treballava en la formació inicial dels mestres. Malgrat que fa un parell d'anys que es va jubilar, la Maite no s'ha acabat de separar mai de la seva feina, ja que continua col·laborant amb diferents escoles i amb la UVic. Es podria dir, doncs, que aquesta professió segueix formant part d'ella, i ella d'aquesta professió.

Jo repetiria el que us deia, el respecte i el valor a la infància. Perquè durant el franquisme els nens i les dones eren els últims. I he procurat sempre que tant els uns com les altres fossin els primers.

Robert Ruiz i Bel

Va néixer el 27 d'agost de 1954 a Barcelona. Va estudiar en una escola del seu barri i va cursar el batxillerat a l'acadèmia Lope de Vega. A partir dels 16 anys va començar a estudiar belles arts, però també tenia un gran interès per les ciències, en especial la Psicologia, i per això també va començar aquesta carrera universitària. Durant el segon curs de carrera li va cridar l'atenció l'aprenentatge humà. A part d'aquests estudis, també va fer una carrera de Música (guitarra clàssica), estudis de doctorat, una tesi de llicenciatura i la seva tesi doctoral va ser presentada el 1994.

En Robert ha recorregut tot Catalunya i ha treballat en moltes institucions importants a nivell educatiu; va començar a les escoles d'educació especial Auxilia i Albada. Més tard, es va incorporar al Servei d'Educació Especial del Departament d'Ensenyament de la Generalitat en uns anys en els que es va promoure la integració de l'alumnat amb necessitats educatives especials. El curs 1995 entra a treballar als Estudis Universitaris de Vic, on imparteix diverses assignatures i ocupa diferents càrrecs de gestió. Conjuntament amb altres professors impulsa la revista Suports i el Grup de Recerca en Atenció a la Diversitat (GRAD).

La Universitat a finals del franquisme era un lloc de bon rotllo, teníem professors molt interessants i fèiem coses atractives. Les coses que veus ara a la Universitat no són tan noves comparativament. Els meus professors eren excel·lents, fèiem treballs de grup... A vegades penses [...] sembla que s'inventi la sopa d'all.

Durant tota la seva trajectòria ha treballat incansablement per a la inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials, un tema sobre el que ha dedicat la major part de la seva recerca i té publicats diferents llibres i articles.

La jubilació li ha permès dedicar bona part del seu temps a la pintura, el dibuix, la lectura i, sobretot, la guitarra i la construcció d'instruments, inquietuds artístiques que sempre han estat una necessitat bàsica en la seva vida.

No es parlava de la Guerra Civil pràcticament mai, no es parlava de determinades coses [...] Hi ha coses que descobreixes a posteriori. El meu pare va anar a la guerra amb 17 anys, era de la Lleua del Biberó.

Després del que se'n deia la integració va venir el que ara se'n diu la inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials. Ha canviat el nom de la cosa, però des de fa quaranta anys el nombre d'escoles d'educació especial a Catalunya no ha canviat.

Ricard Torrents i Bertrana

Nascut a Folgueroles el 1937. Va ser un dels fundadors i primer rector de la Universitat de Vic. El 1997, la creació de la Universitat culminava el projecte universitari que Torrents havia impulsat des del seu inici quan, l'any 1977, es va crear l'Escola Universitària de Mestres Jaume Balmes de Vic. Des de la seva experiència de dirigir el centre ha reflexionat sobre el món universitari en diversos assaigs.

És el president del Consell Consultiu de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya i intel·lectual de primer ordre que s'ha dedicat a l'estudi i l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes.

També té una àmplia experiència en traducció lírica de l'hebreu i l'alemany. S'ha centrat en l'estudi de l'obra de poeta Jacint Verdaguer, però també d'altres escriptors a qui ha conegut personalment, com Miquel Martí i Pol, Segimon Serrallonga, Antoni Pous o Joaquim Molas. Entre les seves nombroses activitats acadèmiques cal esmentar que és membre del consell fundador i redactor de la revista de poesia *Reduccions*, i que ha assessorat diverses col·leccions de llibres juvenils i de poesia catalana a l'Editorial Lumen.

A banda d'això, l'any 1979 també va fundar i dirigir l'editorial Eumo, i posteriorment el 1984 el taller de disseny Eumogràfic, em-

*La universitat és riquesa,
ajuda a construir una
comunitat i un país*

preses vinculades a la Universitat de Vic. Actualment, és el president de la Societat Verdaguer i fundador de la revista científica *Anuari Verdaguer*.

En Ricard Torrents va realitzar els seus estudis d'Humanitats i de Magisteri al Seminari de Vic, també va estudiar a Roma i a la universitat alemanya de Tübingen per tal d'ampliar els seus estudis i la seva formació en teologia, ciències bíbliques, filosofia, literatura i, finalment, en filologia catalana a la Universitat de Barcelona.

* Història de vida creada a partir de les entrevistes a Carme Torrents, Maria Àngels Verdaguer i Antoni Tort.

Visionari, intel·lectual i amb un gran sentit de pertinença a la comunitat catalana.

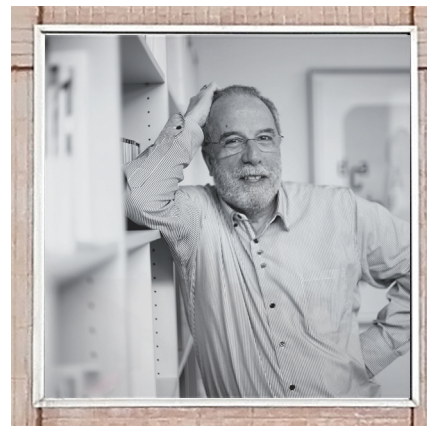
És el màxim verdaguerista que hem tingut.

Llorenç Soldevila i Balart

Escriptor, filòleg i professor, va néixer a Monistrol de Montserrat l'any 1950. Des de ben jove ha tingut devoció per a la literatura, tot i que la seva primera opció va ser estudiar magisteri. Va estudiar per mestre a Cambrils com si en un futur hagués de ser un germà de la Salle, i va obtenir el títol de mestre nacional. A més a més, va haver d'anar als campaments de la Falange per aconseguir un certificat en el qual quedava establert que era capaç de transmetre els principis del Espiritu Nacional als seus alumnes.

Es va llicenciar en Filologia Catalana l'any 1975. Ha treballat a molts llocs i ha tingut molts alumnes diferents. Va fer classes a Monistrol, Manresa, Terrassa, Calella, Mataró i Vic. També a l'Escola Oficial d'Idiomes de Barcelona i en una fàbrica de Martorell. Considera molt enriquidor aquest ampli currículum i haver tingut l'oportunitat de formar-se i treballar en espais tan diversos. Terrassa i Vic són dos llocs importants per a ell, Terrassa perquè hi conserva grans amistats amb alumnes i també perquè és l'inici de les seves rutes literàries. També destaca Vic, ja que considera una gran oportunitat el fet de donar classes a mestres i poder aportar el seu granet de sorra als futurs mestres de la nostra societat.

El meu pare havia estat soldat a l'exèrcit republicà, per tant, era un vençut, i al poble això era un estigma, era un roig i jo de petit això ho vaig viure molt cruament

Soldevila ha publicat una gran varietat d'obres, des de manuals de literatura i llengua catalana per a secundària i batxillerat, fins a la seva obra magna, la *Geografia Literària dels Països Catalans*, en diversos volums, amb seleccions de textos literaris per tot el territori de parla catalana. Entre les seves darreres obres hi ha dos llibres sobre el seu mestre, el filòleg Joaquim Molas.

Era un professor ideològic, no em fa por dir-ho, he anat a favor de la llengua, de la cultura, del país, de la història.

Josep Tió i Casacuberta

Va néixer l'any 1947 a Gurb. Vivia en una casa de pagès, on des de petit col·laborava en les feines habituals de la pagesia. Estaven allunyats dels veïns i d'altres infants, de manera que la seva escapatòria va ser l'escola. Al llarg de la seva infància en l'entorn familiar es parlava constantment de la guerra i la postguerra, i encara que això el va influir inevitablement, el seu record és d'una infància lliure i feliç.

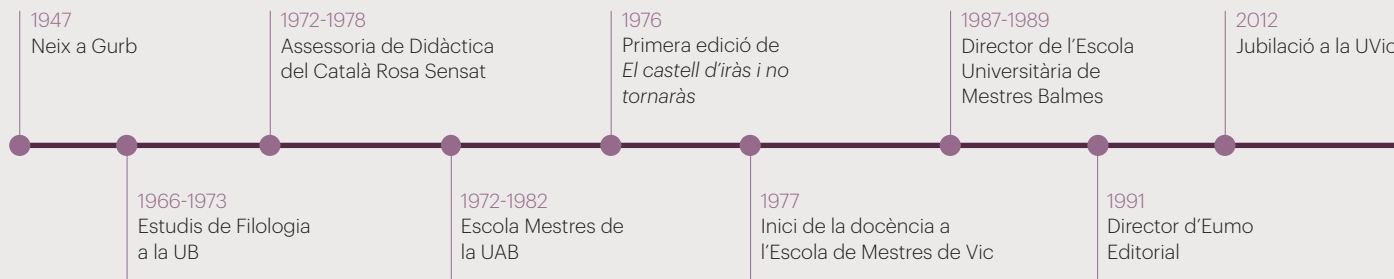
Anys abans de començar a estudiar Filologia a la Universitat de Barcelona ja s'havia tret, l'any 1965, el títol de professor de català a Òmnium Cultural i va començar a fer classes. Quan estudiava a la Universitat, a la tarda anava a treballar en una escola de Sabadell amb molts alumnes de famílies castellanoparlants. Després de l'horari escolar els feia classes de català sense autorització de l'inspector. A Barcelona també va fer classes de català en diversos llocs i va participar en els moviments de renovació pedagògica al voltant de l'Escola de Mestres Rosa Sensat, on va conèixer Marta Mata. Va començar a fer classes a l'Escola de Mestres de Sant Cugat en substitució de Marta Mata. Més endavant, quan el 1997 es va obrir a Vic l'Escola de Mestres Jaume Balmes s'hi va incorporar com a professor. Al llarg de la seva trajectòria professional ha destacat per l'ensenyament de la llengua, els materials educatius que va crear per a l'ensenyament

Jo havia estudiat per ensenyar de professor de català, que no n'hi havia, no hi havia ningú, i aleshores, doncs, vaig començar a fer algunes classes de català allà al 66.

del català a no catalanoparlants han estat una eina molt important en aquest camp i en la renovació pedagògica catalana en general. En Josep Tió és un referent en l'ensenyament de la llengua a Catalunya.

A la Universitat Autònoma les classes es feien en català i necessitaven algú com jo, que m'havia començat a especialitzar en una cosa que no s'havia especialitzat ningú encara, que era l'ensenyament de català a no catalanoparlants.

Montserrat Vall i Mayans

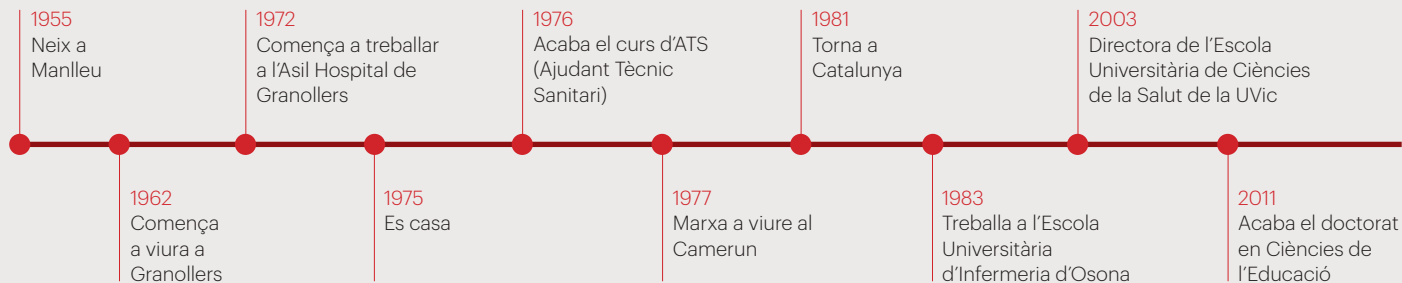
Neix a Manlleu el 9 de setembre de 1955, però dos anys després, per canvis en la feina del seu pare, que era xofer d'autocars, amb la seva família se'n van a viure a Sant Julià de Vilatorrada i el 1962 a Granollers. A Sant Julià va estudiar en una escola de monges dominiques i a Granollers en una escola pública. Quan feia el batxillerat a l'institut de Granollers va fer el servei social, que depenia de la Secció Femenina de la Falange, un servei que feien les noies, mentre que els nois havien de fer la mili a l'exèrcit. Va fer el servei social a l'Asil Hospital de Granollers, on després va començar a treballar amb 17 anys, ja que s'havia despertat en ella la vocació per fer d'infermera. L'amistat amb una monja sanitària de l'hospital, que la va deixar entrar en un quiròfan, i també en part la seva família, van influir en la seva decisió de ser infermera. La seva mare li comprava còmics d'uns metges i infermeres que treballaven a l'Àfrica. Va estudiar infermeria a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona i recorda amb emoció que ho va fer en els edificis del recinte modernista obra de Lluís Domènech i Montaner. Després de tres anys a Sant Pau va obtenir el títol d'ATS (Ajutant Tècnic Sanitari), uns estudis d'infermeria que aleshores encara no eren de grau universitari. Anys després, quan ja era mare, va estudiar Pedagogia a la Universitat Autònoma de Barcelona. El 1975,

La meva mare es va morir estant jo allà [a l'Àfrica]. Me'n vaig assabentar quan feia tres dies que era morta. I vaig poder tornar per anar al cementiri quan ja feia quinze dies que era enterrada.

quan tenia 20 anys, es va casar amb el seu home, que és metge. A través d'una amistat van entrar a formar part de l'ONG Medicus Mundi. El 1977 se'n van anar a fer de sanitaris a l'Àfrica, i van exercir de sanitaris a l'hospital de Ngovayang, al Camerun. Va marxar que estava embarassada i es van estar a l'Àfrica fins al 1981. Quan va tornar, el 1983 va entrar a treballar a la l'Escola Universitària d'Infermeria d'Osona. El 2003 va arribar a ser la directora d'aquest centre durant quatre anys.

La meva mare era molt poruga, perquè ella va viure el franquisme des del principi [...] jo recordo que tenia por que es morís Franco, es pensava que desestabilitzaria el món.

UVIC
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

 MUVIP
MUSEU UNIVERSITARI VIRTUAL
DE PEDAGOGIA DE LA UVIC

 CRED
**Centre d'Estudis
i Recerca en Educació**
uvic.uce

 **FACULTAT
D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ
I CIÈNCIES HUMANES**
uvic | uvic.uce

**memorial
democràtic**